

SEVERNA PRIMORSKA • Priprave na GO! 2025

Pot miru bo obogatena

• MITJA MARUSSIG

Pot miru od Alp do Jadrana, ki vrednoti dediščino prve svetovne vojne, bo leto 2025, ko bosta Gorici Evropska prestolnica kulture, dočkala vsebinsko bolj bogata. Ne le, da bodo dodatno uredili ključne točke, izdali bodo tudi obsežen vodnik Poti miru in dokumentarni film, vodja projekta

Maša Klavora napoveduje tudi velike kulturne in strokovne dogodke. Cilj ostaja vpis na seznam Unesca. "Ko so lani na seznam Unesca vpisali 150 spomenikov prve svetovne vojne v Belgiji in Franciji, je bila za nas to spodbuda. Vpis na seznam Unescove dediščine bi pomagal, da se zagotovi trajnostno upravljanje," pojasnjuje Klavora. → 3

Pot miru od Alp do Jadrana bo obogatena s številnimi novimi označbami in tudi vsebinami.

FOTO: MAŠA KLOVORA

Poti miru bodo še obogatili, cilj ostaja vpis na Unescov seznam

Poti miru od Alp do Jadrana, ki vrednoti dediščino prve svetovne vojne, bo leto 2025, ko bosta Gorici Evropska prestolnica kulture, dočakala vsebinsko bolj bogata. Ne le, da bodo dodatno uredili ključne točke, izdali bodo tudi obsežen vodnik Poti miru in dokumentarni film, vodja projekta Maša Klavora napoveduje tudi velike kulturne in strokovne dogodke. Cilj ostaja vpis na seznam Unesca.

• **MITJA MARUŠIČ**

Približno 500 kilometrov dolga Pot miru od Alp do Jadrana je že dolgo več kot le pohodniška pot po območju Soške fronte, ki opisuje zgodbe in povezuje dediščino prve svetovne vojne na čezmejnem območju. Fundacija poti miru v Posočju s Posoškim razvojnim centrom in številnimi partnerji že dve desetletji skrbi za urejanje, vrednotenje, varstvo in predstavitev dediščine. In to zelo uspešno. Leta 2020 je namreč prejela priznanje za najboljši EU Interreg projekt, od leta 2016 pa je vpisana tudi na poskusni seznam Unesca.

Poti je tudi velik magnet za obiskovalce, ki prihajajo iz vse Evrope in celo z drugih celin. Kaverne na Sabotinu ali na Debeli Griži, cerkva Sv. duha na Javorci, muzeji na prostem,

pokopališča, kostnice so magneti, ki pritegnejo ljubitelje prve svetovne vojne, osupljiva narava pa tudi vse ostale. Že tako veliko zanimanje bo ek-sponentno naraslo prihodnje leto, ko bosta Gorici Evropska prestolnica kulture. Poti miru bo obiskovalce pričakala še bolj pripravljena tudi s pomočjo projekta BeWoP (Beyond Walk of Peace). "Z njim bomo naredili veliko konkretnih stvari. Verjetno največji doprinos bodo veliki kulturni, strokovni dogodki, konferen-ce mednarodnega značaja, ve-liko pa se bo uredilo tudi in-frastrukturo," pove vodja pro-jekta **Maša Klavora** iz Fun-dacije poti miru v Posočju.

Najdi grob

Prenovili bodo čezmejni muzej na prostem Kolovrat z dodatnim informacijsko-usmerjevalnim sistemom ter okolico **Pomnika miru na Cerju**, na Kolovratu in Debeli Griži bodo postavili mobilni informacij-

ski točki za informiranje obiskovalcev o Poti miru in dogodkih GO!2025. Ob poti in na vrhu italijanske strani Sabotina bodo postavili dodatne turistične in informacijske table, uredili parkirišče, stojala za kolesa, klopi in ostalo opremo, nadgradili bodo mobilno pohodniško aplikacijo Walk of Peace, izdali in predstavili bodo obsežen vodnik in tudi dokumentarec o čezmejni Poti miru. Zanimiv projekt, ki ga snujejo v sklopu EPK, je tudi Find your grave (Najdi svoj grob). Gre za spletno stran z bazo podatkov o bojih, vojaških pokopališčih, boričih in padlih vojaki.

"Na seznamu imamo približno 35.000 vojakov, padlih v Posočju, na Goriškem in Kra-su, tu imamo 70 pokopališč, tri italijanske in eno nemško ko-stnico. Samo na nas se vsako leto obrne približno 60 ljudi, ki iščejo svojce. Zanimanje je še vedno zelo veliko," pojasni Maša Klavora.

Sveti gral je vpis na Unescov seznam

Fundacija si že dlje časa prizadeva, da bi slovensko dediščino prve svetovne vojne s poudarkom na soški fronti vpisali na Unescov seznam svetovne dediščine. Od leta 2016 je na poskusnem seznamu. "Ko so lani na seznam Unesca vpisali 150 spomenikov prve svetovne vojne v Belgiji in Franciji, je bila za nas to spodbuda. Vse projekte, ki jih delamo s partnerji, delamo v smislu vrednotenja dediščine in tudi za to, da bi jo lahko dolgoročno sistemsko ohranjali. Vpis na seznam Unes-cove dediščine bi pomagal in spodbudil, da se zagotovi trajnostno upravljanje," pojasnjuje Klavora. Posledično bi bilo upravljanje bolj stabilno, ne tako odvisno od posameznih projektov, zgodbo pa bi lahko dvignili na še višjo raven. *

Skupaj za Evropsko pot miru

Fundacija poti miru in PRC si s partnerji iz Slovenije, Italije, Belgije, Poljske in Slovaške v sklopu projekta Gov4peace prizadeva izboljšati tudi upravljanje dediščine in povečati sodelovanje. "Našo izkušnjo bomo prenašali na druga podobna čezmejna območja," pravi Maša Klavara. Na tem področju je potencial ogromen, eden od ključnih ciljev pa je priprava nominacije za Evropsko pot miru, ki jo želijo uvrstiti med kulturne poti pri Svetu Evrope, je povedala.

FOTO: FUNDACIJA POTI MIRU

Muzej na prostem na Kolovratu ne ponuja le dediščine prve vojne, ampak tudi osupljive razglede.

FOTO: NACE NOVAK

Kaverne na Debeli Griži bodo še bolj opremili.